

**Приватний вищий навчальний заклад «Буковинський університет»
Факультет інформаційних технологій та економіки**

Схвалено та затверджено на засіданні
науково-методичної ради факультету
протокол №1 від 30.09.2021

ЗАТВЕРДЖУЮ:
декан факультету
інформаційних технологій та економіки
Тетяна Штерма

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни**

«Методи і моделі прийняття управлінських рішень»

Освітньо-професійна програма _____
(назва програми)

Спеціальність 071 облік і оподаткування

Галузь знань 07 управління та адміністрування
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Факультет інформаційних технологій та економіки

Мова навчання українська

Розробник: Рошко Наталія Борисівна кандидат економічних наук
Профайл викладача (-ів)

(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача (-ів))

Контактний тел.:

E-mail: nataliangelyuk@gmail.com

Посилання на сторінку курсу на сайті дистанційного навчання університету

Консультації четвер з 10.00 до 16.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна «Методи і моделі прийняття управлінських рішень» буде корисна майбутнім висококваліфікованим фахівцям для набуття знань і навичок розробляти та реалізовувати варіанти управлінських рішень та одержання ґрунтовних теоретичних та практичних знань щодо процесу розробки і реалізації управлінського рішення з застосуванням наукових підходів, методів, технологій.

Методи і моделі прийняття управлінських рішень присвячено вивченню підходу до керування, що полягає в тім, що весь процес керування розглядається як нескінченний ланцюг управлінських рішень. Ефективність керування залежить насамперед від уміння менеджера розробляти й приймати ефективні управлінські рішення. Уміння менеджера при цьому припускає використання на практиці системного аналізу, економіко-математичного моделювання, раціональних методів планування, успішне виконання основних функцій менеджменту, а також створення ефективних комунікаційних зв'язків і сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі.

Вивчення даної дисципліни дає можливість студенту: знати: історію та перспективи розвитку теорії прийняття рішень інформаційно-аналітичних систем та мереж; основні поняття і термінологію теорії прийняття рішень; сутність терміну „управлінське рішення”; класифікацію управлінських рішень; основні теорії прийняття рішень; закони, принципи, які впливають на розробку прийняття рішень; концептуально-теоретичні основи методів та моделей прийняття рішень; види та типи практичних задач, що вирішуються за допомогою методів теорії прийняття рішень; особливості практичного використання сучасних методів та моделей прийняття рішень; особливості використання експертних оцінок при розв'язанні практичних задач; можливості застосування методів теорії ігор при прийнятті рішень; процедури прийняття програмно - цільових державно-управлінських рішень; процедури прийняття нормативно-правових державноуправлінських рішень. вміти: застосувати інформаційно-аналітичне забезпечення процесу прийняття рішення; використовувати основні етапи розробки управлінських рішень; прийняття рішень і аналіз конкретних моделей у сфері стратегії, маркетингу, фінансів та інвестицій, персоналу; формалізувати практичні задачі відповідно до методів теорії прийняття рішень; формулювати варіанти вибору (альтернатив) для забезпечення прийняття ефективного та адекватного рішення; формувати систему критеріїв досліджуваної ситуації відповідно до мети і завдань дослідження; вироблення оптимального рішення або множини ефективних рішень за допомогою методів теорії прийняття рішень, формулювати варіанти вибору (альтернатив) для забезпечення прийняття ефективного рішення в органах державної влади.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою є розвиток у студентів сучасного управлінського мислення, формування систематизованого комплексу знань щодо процесу прийняття управлінських рішень, а також навичок розроблення, прийняття та реалізації управлінських рішень на рівні підприємства за допомогою різних методів і технологій. Для досягнення мети поставлені такі основні завдання: - засвоєння теоретичних основ прийняття управлінських рішень; - оволодіння інструментарієм розробки управлінських рішень в різних умовах середовища: визначеності, ризику та невизначеності; - застосування на практиці теоретичних, методичних та організаційних підходів щодо прийняття управлінських рішень з урахуванням наявної інформації та ресурсів; - формування навичок самостійного здійснення вибору найбільш оптимальної з наявних альтернатив та обґрунтування прийнятих управлінських рішень.

3. Пререквізити: фінансовий облік, управлінський облік.

4. Компетентності та результати навчання:

- Загальні компетентності

Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Здатність працювати в міжнародному контексті.

Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

- Спеціальні (фахові) компетентності

Здатність формувати фінансову звітність за міжнародними стандартами, коректно інтерпретувати, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень.

Використовувати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг з дотриманням вимог професійної етики в процесі практичної діяльності.

Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.

Здатність виконувати адміністративно-управлінські функції у сфері діяльності суб'єктів господарювання, органів державного сектору.

Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування.

Програмні результати:

Вміти розвивати та підвищувати свій загальнокультурний і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення

Знати теорію, методику і практику формування облікової інформації за стадіями облікового процесу і контролю для сучасних і потенційних потреб управління суб'єктами господарювання з урахуванням професійного судження.

Організувати, розвивати, моделювати системи обліку і координувати діяльність облікового персоналу з урахуванням потреб менеджменту суб'єктів господарювання.

Володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосування нової методики підготовки і надання облікової інформації для потреб управління суб'єктом господарювання.

Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації.

Розробляти внутрішньофірмові стандарти і форми управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання.

Обґрунтовувати вибір оптимальної системи оподаткування діяльності суб'єкта господарювання на підставі діючого податкового законодавства.

Формувати фінансову звітність за національними та міжнародними стандартами для суб'єктів господарювання на корпоративному рівні, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття управлінських рішень.

Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень. Обґрунтовувати інноваційні підходи до інформаційного забезпечення системи контролю використання ресурсного потенціалу суб'єктів господарювання та органів державного сектору з урахуванням стратегії розвитку бізнесу.

Знати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутні послуги з дотриманням вимог професійної етики.

Обґрунтовувати вибір і порядок застосування управлінських інформаційних технологій для обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в системі прийняття управлінських рішень з метою їх оптимізації.

Застосовувати наукові методи досліджень у сфері обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування та імплементувати їх у професійну діяльність та господарську практику.

Здійснювати публічні ділові і наукові комунікації задля вирішення комунікативних завдань державною та іноземними мовами.

Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

Дотримуватися норм професійної та академічної етики, підтримувати врівноважені стосунки з членами колективу (команди), споживачами, контрагентами, контактними аудиторями.

Вміти проектувати, планувати і проводити пошукові і розвідувальні роботи, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

5. Навчально-тематичний план

Тема	Кількість годин		
	Лек ції	практ ичні	Самостійна робота
1. Сутність, принципи і вимоги до управлінських рішень	2	-	5
2. Системний аналіз управлінських проблем і методологічні основи підготовки проектів управлінських рішень	2	2	5
4. Програмно-цільове управління та управлінські рішення	2	-	5
5. Аналіз варіантів і підготовка проектів управлінських рішень	-	-	5
6. Моделі розв'язання проблем безбитковості	2	2	5
7. Методи аналізу вигід і витрат	2		-
Модуль 1	10	4	30
8. Методи і моделі аналізу інвестицій в основні фонди		2	5
9. Методи і моделі аналізу фінансових інвестицій.	2	-	5
10. Моделі фінансового управління	2	-	-
11. Методи ситуаційного аналізу в прийнятті управлінських рішень	-		5
12. Моделі та методи управління матеріальними запасами	2	2	5
13. Методи прийняття стратегічних управлінських рішень	2	2	5
14. Моделі і методи прийняття рішень у прогнозуванні розвитку підприємства	2		5
Модуль 2	10	6	30
Разом	20	10	60

6. Тематика та плани занять з навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин			Форма контролю
	Лек ції	практ ичні	Самостійна робота	
1. Сутність, принципи і вимоги до управлінських рішень	2	-	5	Опорний конспект
2. Системний аналіз управлінських проблем і	2	2	5	Індивідуальне опитування, тестування

методологічні основи підготовки проектів управлінських рішень				
4. Програмно-цільове управління та управлінські рішення	2	-	5	Опорний конспект, тестування
5. Аналіз варіантів і підготовка проектів управлінських рішень	-	-	5	Написання рефератів, есе
6. Моделі розв'язання проблем беззбитковості	2	2	5	Індивідуальне опитування, тестування
7. Методи аналізу вигід і витрат	2		-	Опорний конспект
Модуль 1	10	4	30	
8. Методи і моделі аналізу інвестицій в основні фонди		2	5	Написання рефератів, есе
9. Методи і моделі аналізу фінансових інвестицій.	2	-	5	Опорний конспект, задачі
10. Моделі фінансового управління	2	-	-	Опорний конспект, задачі
11. Методи ситуаційного аналізу в прийнятті управлінських рішень	-		5	Написання рефератів, есе
12. Моделі та методи управління матеріальними запасами	2	2	5	Індивідуальне опитування, тестування
13. Методи прийняття стратегічних управлінських рішень	2	2	5	Індивідуальне опитування, тестування
14. Моделі і методи прийняття рішень у прогнозуванні розвитку підприємства	2		5	Опорний конспект, тестування
Модуль 2	10	6	30	
Разом	20	10	60	

7. Перелік питань з дисципліни

1. Загальні принципи управління (класичної та американської наукових шкіл)
2. Суть управлінських рішень
3. Функції управлінських рішень та їх характеристика
4. Види управлінських рішень
5. Вимоги до управлінських рішень.
6. Дайте визначення системного аналізу

7. Розвиток системних досліджень за науковими напрямками
8. Завдання системного аналізу
9. Система та її основні характеристики
10. Основні принципи системного підходу
11. Проблеми управління та методи їх дослідження
12. Особливості застосування системного аналізу при вирішенні управлінських проблем
13. Методичні прийоми системного аналізу проблем управління та їх характеристика
14. Суть теорії рішень
15. Аспекти управління та їх характеристика
16. Методи та способи прийняття управлінських рішень
17. Умови прийняття рішень
18. Моделювання, модель
19. Основні види моделей управління
20. Підходи до побудови моделей управління
21. Схема циклу моделювання
22. Моделі прийняття управлінських рішень
23. Зміст програмно-цільового управління
24. Розвиток програмно-цільового методу
25. Поняття програми та її основні характеристики
26. Класифікація цільових комплексних програм
27. Процедури формування програми
28. Оцінка ефективності програми
29. Контроль розробки і реалізації програми
30. Життєвий цикл цільових комплексних програм
31. Учасники формування та реалізації цільових комплексних програм
32. Управлінський процес
33. Складові процесу управління
34. Інформаційна база для прийняття рішень
35. Основні аспекти прийняття рішень
36. Підходи до прийняття рішень
37. Переваги та недоліки групового прийняття рішень
38. Фактори впливу на процес прийняття ефективних рішень
39. Процедура прийняття рішень
40. Фактори, що зумовлюють прийняття неефективних рішень
41. Організація виконання рішень (структури передача рішень)
42. етапи реалізації рішень та їх характеристика
43. Оцінка ефективності прийнятих рішень
44. Контроль виконання управлінських рішень
45. Етика в прийнятті управлінських рішень
46. Поняття беззбитковості
47. Економічна модель беззбитковості виробництва
48. Бухгалтерська модель беззбитковості виробництва
49. Послідовність аналізу "витрати - обсяг - прибуток"
50. Алгебраїчний спосіб визначення точки беззбитковості
51. Графічне зображення аналізу беззбитковості
52. Аналіз чутливості рівня беззбитковості до зміни основних факторів
53. Напрями застосування аналізу беззбитковості
54. Етапи аналізу вигід і витрат
55. Компоненти аналізу вигід і витрат
56. Основні аспекти моделі вигоди - витрати
57. Припущення щодо моменту виникнення вигід і витрат
58. Побудова таблиць вигід і витрат

59. Визначення коректних варіантів вибору
60. Вимірювання та оцінювання вигід і витрат
61. Порядок коригування на інформацію та дисконтування
62. Аналіз чутливості
63. Аналіз невизначеності і ризику
64. Етапи аналізу ризику
65. Обмеження аналізу ризику
66. Мета проведення аналізу інвестицій в основні засоби
67. Завдання аналізу інвестицій в основні засоби
68. Інформаційна база для аналізу інвестицій в основні засоби
69. Модель системи капітального будівництва
70. Методи аналізу інвестицій в основні засоби
71. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів
72. Поняття фінансових інвестицій
73. Основні форми фінансового інвестування
74. Етапи формування політики управління фінансовими інвестиціями підприємства
75. Критерії аналізу фінансових інвестицій
76. Методи аналізу фінансових інвестицій
77. Аналіз доходності облігацій
78. Аналіз доходності акцій
79. Підготовчі заходи проведення ситуаційного аналізу
80. Етапи ситуаційного аналізу
81. Суть SWOT - аналізу
82. Матриця SWOT - аналізу
83. Суть стратегічного вартісного аналізу
84. Ознаки сили і слабкості в конкурентній позиції підприємства
85. Визначення стратегічних дій
86. Завдання управління матеріальними запасами
87. Мета і джерела інформації для управління матеріальними запасами
88. Завдання аналізу використання матеріальних запасів
89. Моделі управління матеріальними запасами:
90. Модель оптимальної партії замовлень
91. Модель ABC
92. Модель планування матеріальних потреб
93. Модель "Філософія своєчасності"
94. Модель нормування оборотних запасів
95. Системи контролю матеріальних запасів
96. Метод червоної лінії
97. Метод двох ящиків
98. Комп'ютерні системи
99. Поняття фінансового управління
100. Завдання фінансового управління
101. Функції фінансового управління
102. Методи фінансового управління:
103. Фінансового прогнозування
104. Фінансового планування
105. Фінансового регулювання
106. Фінансового стимулювання
107. Фінансового контролю
108. Фінансова стратегія підприємства
109. Механізм стратегічного фінансового управління
110. Фінансові моделі

111. .Математичне моделювання фінансової діяльності
112. Стратегічне управління фінансовою стійкістю
113. Удосконалення фінансового управління
114. Суть стратегічного управління
115. .Переваги стратегічного підходу до управління
116. .Види стратегічних рішень
117. ..Якість управлінських рішень
118. .Правила побудови стратегії
119. . Процес формування стратегії
120. .Об'єктивні обмеження при формуванні стратегічних альтернатив
121. .Експертні методи прийняття стратегічних рішень:
122. .Метод "мозкової атаки"
123. Метод Дельфі
124. Метод інтерв'ю
125. Імітаційне моделювання
126. Аналіз ризику при прийнятті стратегічних управлінських рішень

8. Критерії поточного і підсумкового контролю знань студентів

Поточний контроль знань студентів

Об'єктами поточного контролю знань студента є:

- а) систематичність та активність роботи на семінарських (практичних) заняттях;
- б) виконання завдань для самостійного опрацювання;
- в) виконання модульних контрольних.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських (практичних) заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських та практичних заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські (практичні) заняття; результати виконання і захисту домашніх завдань, експрес-контролю тощо.

При контролі виконання завдань для самостійного опрацювання оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; проведення розрахунків; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів, переклад іноземних текстів фахового спрямування тощо.

При виконанні модульних контрольних завдань оцінці підлягають: тести, виконання письмових завдань під час проведення контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, розв'язання виробничих ситуацій (кейсів), інші завдання.

Поточний контроль			
Модуль 1		Модуль 2	
50 балів, в тому числі:		50 балів, в тому числі:	
МКР	10 балів	МКР	10 балів
Самостійна робота	5 балів	Самостійна робота	5 балів
Індивідуальна робота	5 балів	Індивідуальна робота	5 балів
Наукова діяльність	5 балів	Ректорський контрольний зріз	5 бал.
Відвідування лекційних занять (при умові 1 нб – 5 балів, коли 2 нб і більше – 0 балів)	5 балів	Відвідування лекційних занять (при умові 1 нб – 5 балів, коли 2 нб і більше – 0 балів)	5 балів
Активність на семінарських та практичних заняттях	5 балів	Активність на семінарських та практичних заняттях	5 балів

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням в традиційну 4-бальну та шкалу за системою ECTS в такому порядку:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	відмінно
82 - 89	B	добре	добре
74 - 81	C		
64 - 73	D		
60 - 63	E	задовільно	задовільно
35 - 59	FX		
0 - 34	F	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно з можливістю повторного складання
		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9.Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Волчек Р.М. Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень: навч. посібник / Волчек Р.М., Коляда А.Л., Коверда А. В. - Одеса: ОНЕУ, 2016. – 105 с
2. Прийняття управлінських рішень: навчальний посібник / [Ю.Є. Петруня, Б.В. Літовченко, Т.О. Пасічник та ін.]; за ред. Ю. Є. Петруні. – [3-тє вид., переробл. і доп.]. – Дніпропетровськ: Університет митної справи та фінансів, 2015. – 209 с.
3. Сметанко О. В. Моделі та методи прийняття рішень в аналізі й аудиті: навч. посібник / Сметанко О.В. - Київ: «Центр учбової літератури», 2017. - 456 с.
4. Теорія прийняття рішень: підручник. / За заг. ред. Бутка М. П. [М. П. Бутко, І. М. Бутко, В. П. Машенко та ін.]. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 360 с.
5. Ус С.А. Моделі й методи прийняття рішень: навч. посіб. / С.А. Ус, Л.С. Коряшкіна. – Д.: НГУ, 2014. – 300 с.

Допоміжна

1. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень: підручник / І.Б. Гевко. – К.: Кондор, 2009. – 188 с.
2. Донець Л.І. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків : навч. посібник / Донець Л. І. - Київ: Центр учбової літератури, 2012. - 472 с.
3. Катренко А. В. Прийняття рішень: теорія та практика: підручник / Катренко А.В., Пасічник В.В. - Львів: «Новий світ - 2000», 2013. - 447 с.
4. Петров Є.Г. Методи і засоби прийняття рішень у соціально-економічних системах: Навч. посібник / Є.Г. Петров, М.В. Новожилова, І.В. Гребінник. – К.: Техніка, 2004. – 256 с.
5. Приймак В.М. Прийняття управлінських рішень: Навч. посібник / В.М. Приймак. - К.: Атіка, 2008. – 240 с.
6. Прийняття управлінських рішень. Навч. посіб. / Петруня Ю. Є., Говоруха В. Б., Літовченко Б.В. та ін.; за ред. Ю.Є. Петруні. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 216 с.
7. Черняк О.І. Моделі та технології прийняття управлінських рішень: Навчальний посібник / О.І. Черняк. – К.: Видавничий дім «Професіонал», 2010. – 350 с

Інформаційні ресурси

- Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>
Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>
Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>

Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>